

Woordvoering Rekeningraad

Voorzitter,

In 2018 werd Groningen *Lighthouse City* in een land dat achteraanloopt met de energietransitie. Groningen wil in 2035 co2 neutraal zijn, en met dat doel en een wijkgerichte aanpak is Groningen een voorbeeld voor andere steden. Niet alleen in Nederland, maar in heel Europa.

Maar co2 neutraal in 2035 is geen eenvoudige opgave, en dat blijkt ook uit de rekening. Want hoewel 2018 een goed jaar was voor het Groningse duurzaamheidsbeleid, denk aan het ontwikkelen van de routekaart en het begin met wijkenergietransitieplannen, staat het er toch echt: 'Met de huidige inzet zijn we niet op schema om in 2035 co2 neutraal te zijn'. In 2017 stootten we 1250 kiloton co2 uit en om het tussendoel van 2023 te halen, moeten we in vier jaar tijd 400 kiloton co2 gaan besparen. In de komende jaren zal er op alle fronten dus een tandje bij moeten.

Bijvoorbeeld bij de huishoudens, waar 31% van de energie wordt verbruikt. We moeten de woningvoorraad sneller gaan verduurzamen en we zien dat in 2018 grote stappen zijn gezet in het verduurzamen van woningen. Via Groningen Woont Slim zijn er 1400 huizen verduurzaamt. Daarnaast zien we dat de waardevermeerderingsregeling in Ten Boer ertoe leidt dat inmiddels een derde van de huishoudens daar zonnepanelen heeft. Dat is, ondanks de zeer negatieve aanleiding, mooi.

Wel moet er meer aandacht komen voor het verduurzamen van studentenkamers. Daar is momenteel geen beleid voor en dat is toch wel een gat in de duurzaamheidsparagraaf in de rekening. Voor studenten is er geen financiële motivatie om energiezuinig te zijn, en door de grote vraag naar kamers is er voor verhuurders weinig motivatie om te isoleren. De komende tijd zal mijn fractie zich hier mee bezig houden.

Werk en inkomen

Voorzitter, mijn fractie is blij om te zien dat er, dankzij inzet om het bereik te vergroten, een grote groei zit in de aanvraag van allerlei voorzieningen voor minima, zoals de Stadspas (3.000 -> 21.000 'in paar jaar tijd'), individuele inkomenstoeslag (4.871 -> 5.471) en de witgoedregeling (1.028 -> 1.113). Want deze voorzieningen, voorzitter, zijn bedoeld om levens te normaliseren. Om toch mee te kunnen op schoolreisje. Om mee te kunnen zwemmen. Om zoveel mogelijk mee te kunnen doen met de rest van de samenleving. Toegang tot deze voorzieningen en voldoende bereik is dan ook cruciaal. Mijn fractie gelooft dat deze voorzieningen een sterke investering in de toekomst zijn, omdat het sociale inclusie bevordert en bijdraagt aan een armoedevrije generatie.

Vluchtelingen,

Voorzitter, het is ook goed om kort stil te staan bij de erkenning door het rijk dat die een taak heeft voor de Bed bad brood voorziening. Mijn fractie is er trots op dat er in Groningen niemand op straat sliep of in Groningen stevast gezegd wordt: 'De straat is nooit onderdeel van de oplossing.' In 2018 zijn de besprekingen met het Rijk eindelijk afgerond aangaande de LVV. Wij zijn blij dat het Rijk eindelijk haar financiële verantwoordelijkheid weer

terugneemt en daarnaast zijn wij er trots op één van de acht gemeenten te zijn in Nederland met zo'n regeling.

Verkeer

Verkeer en vervoer zijn verantwoordelijk voor 25% van de uitstoot van CO₂. Gelukkig zetten we in Groningen belangrijke stappen om dat te verminderen. In 2018 werd met de gunning van een langjarige concessie een goede stap gezet. Vanaf het einde van dit jaar zal er voor het stedelijk gebied vrijwel alleen nog maar met elektrische bussen worden gereden. Dit levert een enorme reductie van de CO₂ uitstoot op.

In 2015 werd door middel van de fietsprogramma een pakket van 85 miljoen aan investeringen in de fiets vastgesteld en investeren we met de binnenstadsvisie in een voetgangersvriendelijke binnenstad. Het afgelopen jaar zijn er een aantal mooie projecten uitgevoerd of gestart die daaruit voortkomen en GroenLinks ziet er naar uit om het aandeel fietsen in de model-split de komende jaren verder te verhogen.

Bedrijfsleven

Voorzitter, een sprong naar de economie, waar 44% van de energie wordt verbruikt door instellingen en bedrijven. Waar we zien dat de economie ontzettend goed draait, 5000 banen erbij in 2018. Maar we zien ook dat de goede stappen die gezet zijn op het gebied van verduurzaming, nog altijd wel kleine stappen zijn. 41 van de 3720 bedrijven hebben de routekaart CO₂ neutraal ondertekend en dat moet de komende jaren echt omhoog. Ook het aantal zonnepanelen op bedrijfsdaken blijft flink achter bij de gestelde doelen.

Circulaire / afval

En van de economie is het een kleine stap naar de constatering dat een duurzame gemeente ook een circulaire gemeente is. Afval is grondstof en daarom moet wat GroenLinks betreft zo veel mogelijk afval gescheiden worden, zodat het hergebruikt kan worden. Het percentage hergebruik blijft al jaren net onder de 60% schommelen en wat ons betreft moet dit de komende tijd snel omhoog.

Klimaatadaptatie

En voorzitter een duurzame gemeente is vooral ook een klimaatadaptieve gemeente. Vorige maand was de warmste maand ooit gemeten, net als de afgelopen vijf jaar telkens de warmste jaren ooit gemeten waren. Dat betekent dat bomen en groen niet alleen uit ecologisch oogpunt belangrijk zijn. Zij helpen om de gemeente voor te bereiden op meer en heftigere hoosbuien, hittestress, en lange perioden van grote droogte. Dat vergt grote ruimtelijke veranderingen, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen. Maar we zijn ook blij om te zien dat bestaande regelingen voor de groene daken en de regentonnenactie goed lopen. Twee belangrijke instrumenten in de aanpak van de klimaatadaptatie.³

Haren

Voorzitter, dan over de jaarrekening van de gemeente Haren. De financiële situatie van Haren was al jarenlang zorgelijk. De bezuinigingen van de laatste jaren maakten het mogelijk het achterstallig onderhoud van wegen en trottoirs weer opnieuw in te plannen en dat wordt nu ter hand genomen. De ruimte was nog onvoldoende om het niveau van beheer van de openbare ruimte weer terug te brengen naar oude niveaus. Gelukkig zien we dat in de heringedeelde gemeente de zorg voor de openbare ruimte weer toeneemt. Bankjes en speeltuinen worden onderhouden of vervangen. Het groenbeheer verbetert.

Daarnaast wil ik graag benoemen dat we blij zijn dat het geld dat op initiatief van GroenLinks vrij kwam voor Dorpsbudgetten leefbaarheid ook daadwerkelijk door dorpsverenigingen zijn besteed aan zinvolle projecten en beschikbaar blijft voor nieuwe aanvragen.

Ten Boer

En dan nog over de gemeente Ten Boer. In Ten Boer is hard gewerkt om financieel gezond te worden nadat zij artikel 12 gemeente werd. Belangrijk is dat dit gedaan is op een manier die ervoor zorgde dat de infrastructuur van voorzieningen intact bleef. Daarnaast is geïnvesteerd in het project Woldwijk dat een mooi voorbeeld is van een initiatief waar je als gemeente slim om kunt gaan met problemen waar je mee te maken krijgt. Bouwgrond die niets meer waard was, en de oorzaak van de financiële problemen, is omgebogen naar een coöperatie met duurzame initiatieven. Initiatieven die oplossingen zoeken voor de vraagstukken waar we voor staan als het gaat om klimaat en die waarde oplevert voor de direct betrokkenen.

Gemeentefinanciën.

En voorzitter, dat brengt mij op de financiële situatie van de nieuwe gemeente en het meerjarenbeeld.

Voorzitter, ik ben nog niet zo lang de woordvoerder financiën, en toch is dit al de zoveelste keer dat ik een debat voer over zorgwekkende financiën. Dus ik vroeg mij af hoe woordvoerders het in het verleden hadden, en dat bleek niet veel beter te zijn. In 2010 moest er 42 miljoen euro bezuinigd worden en vielen er 100 ontslagen, in 2012 bleek er een meerjarentekort van 110 miljoen te zijn wat in 2013 was opgelopen tot 150 miljoen.

In een filmpje van RTV Noord zei toenmalig wethouder Ton Schroor dat het schip water maakte, maar nog net bleef drijven. SP raadslid Rosita van Gijlswijk - waarover ik gehoord heb dat die in een rekeningdebat niet mag ontbreken dus hierbij - zei in datzelfde filmpje: 'De tijd van financieel technische of organisatorische bezuinigingen is helaas voorbij.'

Hier staan we, zes jaar en een aantal bezuinigingen verder, met opnieuw een tekort van tientallen miljoenen. Gelukkig is deze raad uitermate kritisch op het rijk over de tekortschietende middelen. Gemeenten, en is het bijzonder de onze, worden hard geraakt op onderwerpen als Buig, Wmo, Jeugdzorg, Beschermd Wonen, Trap op trap af principe, Volumegroei in het sociaal domein, Verdeelmodellen, Loon en prijscompensatie, etc. Stuk voor stuk miljoenentekorten waar de gemeente geen invloed op heeft.

Het is schrijnend dat grote problemen in deze gemeente minder snel of niet opgelost kunnen worden, omdat er anders wachtlijsten ontstaan in de jeugdzorg. Het is dan ook zaak voor deze raad en het college om met de politiek in Den Haag te blijven praten, want die tekorten zijn te groot en richten te veel schade aan.

Voorzitter, voor GroenLinks is het belangrijk dat we nu niet als een kip zonder kop allerlei dingen gaan wegbezuinigen die een meerderheid van deze raad belangrijk vindt. Dit probleem is te groot om op die manier op te lossen, en bovendien is het overgrote deel van de voorstellen die hier langskomen simpelweg geen oplossing voor de problemen in deze gemeente.

Wij volgen dus het college wanneer zij een brede takendiscussie willen voeren, nog een keer naar het coalitieakkoord gaan kijken en naar de eigen organisatie. Lastenverzwaring en hoe je omgaat met je begroting en weerstandsvermogen liggen wat onze fractie betreft ook op tafel. Maar de belangrijkste vraag moet ook beantwoord worden: 'Is het verantwoord om het probleem dat over de schutting gegooid wordt door de rijksoverheid te gaan oplossen binnen onze begroting? Kunnen we dit weigeren? En zo ja, hoe dan? We horen graag hoe het college hiernaar kijkt.

Wat dus nodig is, voorzitter, en ik rond af, is een zorgvuldige afweging. Geen kaasschaaf of bezem, maar een **kritische blik** waarbij het oplossen van de grote problemen in deze gemeente het doel blijft, en Groningse middelen, zoals vertrouwen in mensen, preventie, duurzaamheid en lef centraal blijven staan.